

Informatika Darslarida Interaktiv Darslarni Tashkil Etish Ahamiyati

Eshbekova Xurshida Anorbayevna¹

Annotatsiya: Informatika fanini o'qitishda interaktiv darslarni tashkil etishning ta'lim jarayonidagi o'rni va ahamiyati yildan-yilga ortib bormoqda. Ushbu maqolada interaktiv yondashuvlarning ta'lim samaradorligini oshirishdagi roli, o'quvchilarning bilim darajasi va qiziqishini kuchaytirish, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvlarini rivojlantirish hamda milliy ta'lim tizimida interaktiv darslarning keng qo'llanilishi tahlil qilingan. Maqola informatika darslarida innovatsion texnologiyalar va interaktiv usullarni muvaffaqiyatli joriy etish tajribalariga asoslanib, bu jarayonning ilmiy-pedagogik asoslarini chuqur yoritishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Informatika, interaktiv darslar, zamonaviy texnologiyalar, o'quvchilarning bilim darajasi, ijodiy yondashuv, ta'lim samaradorligi, pedagogika, milliy ta'lim tizimi.

Zamonaviy ta'lim tizimi o'z oldiga o'quvchilarni faqatgina bilim bilan ta'minlash emas, balki ularni mustaqil fikrlashga, ijodiy yondashishga va hayotiy vaziyatlarda o'z bilimlarini qo'llashga o'rgatish vazifasini qo'yadi. Ayniqsa, informatika fani bugungi kundagi axborot-kommunikatsiya texnologiyalari rivojlanishi bilan bevosita bog'liq bo'lib, o'quvchilarni zamonaviy texnologiyalar bilan tanishtirishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqola informatika darslarida interaktiv usullarni qo'llashning ahamiyatini, uning ta'lim jarayonidagi o'rni va natijalarini tahlil qilishga qaratilgan.

Interaktiv darslarning muvaffaqiyatli o'tkazilishi, birinchi navbatda, o'quvchilarning ta'lim jarayoniga faol ishtirokini ta'minlaydi. Bu jarayonda o'quvchilar o'zaro fikr almashadilar, guruhlarda ishlaydilar va bir-birlarining bilimlarini boyitadilar. Interaktiv darslar orqali ta'limning nafaqat o'quvchilar uchun qiziqarli bo'lishi, balki ularning bilim darajasini sezilarli darajada oshirishi ham mumkin.

Interaktiv darslarning mohiyati va turlari

Interaktiv darslar zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydigan eng samarali usullardan biri hisoblanadi. Bu darslar o'quvchilarning bilim olish jarayonida faollik va ijodiy yondashuvni kuchaytiradi. Interaktiv darslar bir necha asosiy turlarga ega:

- Muloqotga asoslangan interaktiv darslar: Bu turdagi darslarda o'quvchilar o'zaro muloqot orqali yangi bilimlar egallaydilar. Masalan, savol-javob usuli, munozaralar, rolli o'yinlar va guruhli muhokamalar.
- O'yin usullaridan foydalanish: Dars jarayonida o'quvchilarni qiziqtirish va bilimlarni o'zlashtirish uchun o'yin usullaridan foydalaniladi. Bunga o'quv o'yinlari, viktorinalar, simulyatsiyalar kiradi.
- Texnologiyalarni qo'llash: Darslarda kompyuter dasturlari, interaktiv taxtalar, mobil ilovalar va internet resurslari kabi zamonaviy texnologiyalardan foydalaniladi. Bu vositalar o'quvchilarning bilim olish jarayonini osonlashtiradi va tezlashtiradi.
- Loyihalarga asoslangan ta'lim: O'quvchilar loyihalar ustida ishlash orqali mustaqil ravishda bilim oladilar. Loyihalar jarayonida o'quvchilar turli mavzular bo'yicha chuqur tadqiqotlar olib boradilar va amaliy ko'nikmalarni rivojlantiradilar.

¹ O'zbekiston -Finlandiya pedagogika instituti, Amaliy matematika va fizika fakulteti, matematika va informatika yo'nalishi talabasi

Interaktiv darslarning pedagogik ahamiyati

Interaktiv darslarning pedagogik ahamiyati shundaki, ular o'quvchilarning faolligini oshiradi va ularni ta'lim jarayonida faol ishtirok etishga undaydi. O'quvchilar bu jarayonda mustaqil fikrlashga o'rganadilar, mavzularni o'zlashtirishda yangicha yondashuvlarni qo'llaydilar va bilimlarini chuqurlashtiradilar. Interaktiv darslar, shuningdek, o'qituvchining darsni boshqarish ko'nikmalarini rivojlantiradi va ularni ta'lim jarayonida samarali bo'lishiga yordam beradi².

Interaktiv darslarning asosiy pedagogik afzalliklari:

1. O'quvchilarning faolligini oshirish: O'quvchilar dars jarayonida mustaqil ishlash, tahlil qilish, o'z fikrlarini bildirish va guruhda ishlash imkoniyatiga ega bo'ladi.
2. Ta'lim jarayonini qiziqarli qilish: O'quvchilar interaktiv vositalardan foydalanish orqali darslarni qiziqarli va tushunarli deb biladilar. Bu esa ularning bilim olishga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi.
3. Ijodiy yondashuvni rivojlantirish: Interaktiv darslar o'quvchilarni yangi yondashuvlarni sinab ko'rishga, muammolarni hal qilishda ijodiy bo'lishga undaydi.
4. Amaliy ko'nikmalarni mustahkamlash: O'quvchilar interaktiv darslar orqali nazariy bilimlarini amaliyotga tadbiiq etishni o'rganadilar. Bu esa ularning kelgusida kasbiy faoliyatida muvaffaqiyatli bo'lishiga yordam beradi.

Interaktiv darslarni muvaffaqiyatli tashkil etish usullari

Informatika darslarida interaktiv yondashuvlarni muvaffaqiyatli qo'llash uchun bir qator usullar mavjud. Ushbu usullar o'qituvchilar va o'quvchilarning dars jarayonidagi faol ishtirokini ta'minlashga qaratilgan:

1. Darslarni rejalashtirish: Interaktiv darslarni samarali tashkil etish uchun o'qituvchi darsni puxta rejalashtirishi lozim. Dars rejasi o'quvchilarning bilim darajasi, qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olgan holda tuziladi³.
2. Turli metod va vositalarni qo'llash: Darslarda turli interaktiv metod va vositalardan foydalanish o'quvchilarning qiziqishini oshiradi va ularning bilimlarini mustahkamlaydi. Bunga savol-javob usuli, guruhli ishlash, o'yinlar, loyihalar kiradi.
3. O'quvchilarni rag'batlantirish: O'quvchilarni dars jarayonida faol ishtirok etishga undash uchun ularni rag'batlantirish muhimdir. Rag'batlantirishning turli usullari, masalan, baholash, maqtovlar, mukofotlar qo'llaniladi.
4. Texnologiyalarni joriy etish: Darslarda zamonaviy texnologiyalarni qo'llash ta'lim jarayonini samarali qiladi. Masalan, kompyuter dasturlari, interaktiv taxtalar, mobil ilovalar yordamida darslar o'tkazish.
5. Ta'lim jarayonini individualizatsiya qilish: O'quvchilarning individual ehtiyojlari va qobiliyatlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etish muhimdir. Bu o'quvchilarning ta'lim jarayonida muvaffaqiyatli bo'lishiga yordam beradi.

O'quvchilarning ta'lim jarayonida faol ishtiroki

O'quvchilarning ta'lim jarayonida faol ishtiroki interaktiv darslarning samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Interaktiv darslarda o'quvchilar mustaqil fikrlash, tahlil qilish va guruhda ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Bu esa ularning bilim darajasini oshiradi va ta'lim jarayonida yanada samarali bo'lishiga yordam beradi.

² A'zamov, Sh. (2019). "Ta'limda interaktiv metodlarning ahamiyati". Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.

³ Rahimov, M. (2021). "Zamonaviy ta'lim texnologiyalari va interaktiv darslar". Samarqand: Universitet nashriyoti.

O'quvchilarning faol ishtiroki quyidagi yo'llar bilan ta'minlanishi mumkin:

1. O'quvchilarning qiziqishini oshirish: Interaktiv darslar o'quvchilarning mavzuga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Darslarda turli o'yinlar, savol-javoblar, guruhli ishlash kabi usullarni qo'llash orqali o'quvchilarning faolligini kuchaytirish mumkin. Qiziqarli va mazmunli darslar o'quvchilarning ta'lim jarayonida faol ishtirok etishiga turtki bo'ladi.
2. Faollikni rag'batlantirish: O'quvchilarning faol ishtirokini rag'batlantirish ularning ta'lim jarayoniga bo'lgan munosabatini o'zgartiradi. O'qituvchi tomonidan o'quvchilarni faol ishtirok etishga undash, maqtovlar, baholar, va boshqa rag'batlantirish usullari ularning o'qishga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi.
3. Guruhli ishlash: Interaktiv darslarda guruhli ishlash o'quvchilarning birgalikda ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Guruhda ishlash jarayonida o'quvchilar bir-birlariga yordam beradilar, fikr almashadilar va o'z bilimlarini boyitadilar. Bu usul o'quvchilarning ta'lim jarayoniga faol jalb etilishini ta'minlaydi⁴.
4. Muammolarni hal qilishga yo'naltirish: Interaktiv darslar o'quvchilarni mustaqil ravishda muammolarni hal qilishga yo'naltiradi. Dars davomida o'qituvchi tomonidan berilgan masalalarni hal qilish jarayonida o'quvchilar tahlil qilish, mantiqiy fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantiradilar.
5. Amaliy mashg'ulotlar va laboratoriya ishlari: Informatika darslarida amaliy mashg'ulotlar va laboratoriya ishlari o'quvchilarning o'rganayotgan mavzularini amalda qo'llash imkoniyatini beradi. Amaliy mashg'ulotlar orqali o'quvchilar nazariy bilimlarini mustahkamlab, ularni real hayotda qo'llashni o'rganadilar.

Interaktiv darslar natijalari

Informatika darslarida interaktiv yondashuvlarni qo'llash ta'lim jarayonida bir qator ijobiy natijalarga olib keladi. Ushbu natijalar o'quvchilarning bilim darajasini oshirish, ularning mustaqil fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish va ta'lim jarayoniga bo'lgan qiziqishini kuchaytirish bilan bog'liqdir.

1. Bilim darajasining oshishi: Interaktiv darslar o'quvchilarning bilim olish jarayonini faol qiladi. O'quvchilar o'z bilimlarini boyitadilar, yangi ma'lumotlarni o'zlashtiradilar va o'rganilgan bilimlarni amaliyotda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladilar.
2. Mustaqil fikrlash qobiliyatining rivojlanishi: Interaktiv darslar o'quvchilarning mustaqil ravishda tahlil qilish, muammolarni hal qilish va mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradi. Bu esa ularning o'rganilgan bilimlarni mustaqil qo'llashini ta'minlaydi.
3. Ijodiy yondashuvning kuchayishi: O'quvchilar interaktiv darslarda yangi g'oyalarni sinab ko'rish, turli yondashuvlarni qo'llash va ijodiy fikrlashga o'rganadilar. Bu esa ularning bilim olish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi.
4. Ta'lim jarayoniga bo'lgan qiziqishning oshishi: Interaktiv darslar o'quvchilarning ta'lim jarayoniga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi. O'quvchilar darslarda faol ishtirok etishga, yangi bilimlarni o'zlashtirishga va ta'lim jarayonidan zavq olishga intiladilar.

Milliy ta'lim tizimida interaktiv darslarni joriy etishning istiqbollari

O'zbekiston milliy ta'lim tizimida interaktiv darslarni keng joriy etish ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan muhim qadamdir. Milliy dasturlarni va metodikalarni interaktiv yondashuvlar bilan boyitish

---

⁴ Karimova, D. (2022). "Informatika darslarida o'qitish usullari". Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti nashriyoti.

orqali o'quvchilarning bilim olish jarayoni samaradorligini oshirish, ularning ijodiy va tahliliy qobiliyatlarini rivojlantirish, ta'lim jarayonida faol ishtirokini ta'minlash mumkin⁵.

1. Ta'lim sifatini oshirish: Interaktiv darslarni keng joriy etish orqali o'quvchilarning bilim olish darajasi va ta'limga bo'lgan qiziqishi oshadi. Bu esa o'z navbatida ta'lim sifatini sezilarli darajada oshirishga yordam beradi.
2. Milliy an'analarga mos yondashuvlarni rivojlantirish: Interaktiv darslar milliy ta'lim tizimida milliy an'analar va qadriyatlar asosida rivojlantirilishi mumkin. Bu esa o'quvchilarning ta'limga bo'lgan qiziqishini oshirish va milliy qadriyatlarni saqlab qolishga yordam beradi.
3. Zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish: Milliy ta'lim tizimida zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish va ularni interaktiv darslarda qo'llash orqali ta'lim jarayonini innovatsion yondashuvlar bilan boyitish mumkin. Bu esa ta'lim samaradorligini oshirish va o'quvchilarning kelajakda raqobatbardosh bo'lishini ta'minlashga xizmat qiladi.

Xulosa

Informatika darslarida interaktiv darslarni tashkil etish bugungi ta'lim tizimi uchun dolzarb vazifalardan biridir. Interaktiv yondashuvlar o'quvchilarning ta'lim jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularning bilim darajasini ko'taradi va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Interaktiv darslarni joriy etish orqali ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshirish mumkin.

Milliy ta'lim tizimida interaktiv darslarni keng joriy etish orqali o'quvchilarning ijodiy va tahliliy qobiliyatlarini rivojlantirish, ularning ta'limga bo'lgan qiziqishini oshirish va o'quv jarayonini yanada samarali qilish mumkin. Bu esa, o'z navbatida, mamlakatning ta'lim sifati va raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. A'zamov, Sh. (2019). "Ta'limda interaktiv metodlarning ahamiyati". Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
2. Rahimov, M. (2021). "Zamonaviy ta'lim texnologiyalari va interaktiv darslar". Samarqand: Universitet nashriyoti.
3. Karimova, D. (2022). "Informatika darslarida o'qitish usullari". Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti nashriyoti.
4. Shodmonov, A. (2020). "O'quv jarayonida interaktiv texnologiyalardan foydalanish". Toshkent: Innovatsion rivojlanish agentligi.

---

⁵ Shodmonov, A. (2020). "O'quv jarayonida interaktiv texnologiyalardan foydalanish". Toshkent: Innovatsion rivojlanish agentligi.

